

Vértes-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

Már mostan... Kőépítészrekről... és egyéb tanúságos jótételekről.

SERAIL-ARCZENŐCS, Minden árthatalmas alhatrésze nélkül!

az arezet tisztítja, fehériti és bársnyophává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill.

WACHTL ES TÁRSA BUDAPEST IV., Eskü-út 6. sz. (Clotild-palota).

OLCSÓ JÓ ÓRÁK. Valódi ezüst remontoir-óra.

5 korona! Valódi svájci Roskopf-rendszerű patent-horgony-remontoir-óra.

Nincs kockázat! Becserelés megengedve vagy a pénz levonás nélkül visszavetítjük!

ALASSA gyógyszerész-féle ugorkatej gyors és bámulatos hatású szépítő-szer.

Siculia forrás-víz a sós savanyúvizek királya.

Ó-Római Haj-Elixir Ó-Római Arcz-Emulsió

KAKUK-ÓRÁK 8.50 díszes faragott szekrényben madár-díszes, csontszármok és csontmunkák.

Babymira-krém (Törvényesen védve) a legkiválóbb, legártalmatlanabb szer mindennemű bőrkárosításra.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET.

Legkedveltebb, legjobb haifestőszere MELANOGENE feketé és barna színben.

Toronyharang ébresztő-óra 1-re di. minőség, 30 óra utószere.



44. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS FÓMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 4.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona.



A RÁKÓCZI HAMVAIT HOZÓ KOCSI A KEREPESI-ÚTON.



A BUJDOSÓK HAMVAIT HOZÓ VONAT A VERCIOROVAI ÁLLOMÁSON. (A küldöttség tagjai.)

A BUJDOSÓK HAZATÉRESE.

EZERHÉTSZÁZTIZENEGYEN februárius 21-ikén hagyta el Rákóczi Ferencz hívei csapataival Magyarországot és ezerkilencszázhat október havának huszonhetedik napján tért vissza hazájába. E százkilencvenöt esztendő alatt teste összezsugorodott egy marék csonttá, történelmi alakja belenőtt a halhatatlanság magasságába. Két évszázad alatt folyton nagyobbodott, úgy hogy ma, ime, milliók látják és szeme előtt lesz következő nemzedékek millióinak is. Az enyészet immár alig vehet el tőle valamit: a halhatatlanság épen, szeplőtlenül és dicsőségben kapja nemes alakját, hogy megtartsa minden idők emlékezetének, tiszteletének és virágainak.

Nem sokadmagával ment el, még kevesebbed-magával tért vissza. A halott fejedelem magával hozott kísérete nyolcz halott volt, hét koporsóban. Bercsényi Miklós egy hajlékban jött hitvesével, Csáky Krisztinával. Kettőjüknek se kellett nagy koporsó. A föld visszaköveteli azt, a mi a földé és közel kétszáz esztendő nagyon elég ahhoz, hogy behajtsa a követelése legnagyobb részét. Csak a koporsók voltak nehezek, dicsőséges terhük könnyű.

A fejedelmi család három koporsójában há-

rom nemzedék. Rákóczi Ferencz, dicsőséges édesanyja Zrínyi Ilona és dicsőségre nem hivott fia, Rákóczi József. A negyedik koporsóban szintén fejedelmi hamvak: a Thököly Imréné. Az ötödikben a Bercsényi-pár, a hatodikban gróf Esterházy, a hetedikben Sibirik Miklós ezredes.

Az ország kapuját megnyitotta nekik Ferencz József király. Hozta őket a magyar kormány. Várta, fogadta, üdvözölte és temette őket az egész magyar nemzet. Szívét eléjük árasztotta, útjukat beszegette ragyogó pompával, megvilágította máglyák és fákllyák tűzével, behintette virággal, oltárokon pihentette és templomok falai közé helyezte koporsóikat. Semmi fejedelemnek, semmi hősnak soha olyan diadalútja nem volt, mint a magyar szabadság koporsójában hazatért hőseinek.

Míg idegen földön, idegen vizen hozta őket hajó és vasút: várakozó nemzetük ötküldöttje kísérte őket. Thaly Kálmán, báró Forster Gyula, Frafnói Vilmos püspök, Thallóczy Lajos és Török Aurél. A határon az őrzést átvette a kormány, a kísérést a nemzet. És következett három napja és három éjszakája egy példátlan temetésnek, a nemzeti hála és a nemzeti lelkesedés olyan lángolásának, a mely beragyogta Magyarországot a déli határtól az éjszakiig. A hol a

bujdosók hamvai az országon végigvonultak, Orsovától Kassáig és Kézsmárkig, tüzes pompába borult az út, virág födte a földet és harangzúgással telt meg a levegő. Megmozdult az ország népe és ment zászlós csapatokban, kezében fákllyával, ajkán dallal, szívében ünneplő érzéssel a dicsőséges koporsókhoz, hogy lássa, köszöntse és virággal hintse tele őket.

Négy helyen az ünnepség csillogó tűzfolyama hatalmasan megáradt és tengerré szélesedett. Orsován, a hol a bujdosók hazatértek lettek, Budapesten, a hol hamvaik magyar földön az első vasárnapot töltötték, Kassán, a hol Rákóczi fejedelem és kísérete, és Kézsmárkon, a hol Thököly fejedelem örök pihenése helyére megérkeztek. És a míg az út tartott, a Hazatértek tiszteletére tavasz volt Magyarországon: az ő koporsóikra kötött koszorúkkal virágos, és az ő emlékeiktől fölgyúlt szívek tűzétől meleg és verőfényes.

Most már itthon vannak, a magyar föld szíve fölött pihennek. Az ő diadaluk teljes és tökéletes. Szenvedéseikért, a méltatlanságért és balsorsért, a mit türniök kellett, megkapták a legnagyobb díjat. A mi sérelmet rajtuk egy sötét korban nemzet és uralkodó ejtettek, most nemzet és uralkodó a törvénykönyv lapjai közül kitepték és a kiket a hazai földről számkivetettek, koporsóikat harangzúgás között hozták haza és templomok boltívei alatt helyezték el. Nem temetés volt ez, hanem a leggyönyörűbb fölmagasztalás. Nem sirbatétel, hanem oltárrahelyezés. Nem az elmulásnak áldoztunk, hanem az örökkévalóságnak. Halottakat hoztunk ugyan haza, de egy csomó örökélettel lettünk gazdagabbak.

II. RÁKÓCZI FERENCZ EMLÉKE.*

Hogyha alvó volnál távol tengerpartján,
Gyöngye sóhajtasom akkor is felköltne;
Ez a gyöngye sóhaj, millióknak ajkán
Sokszorozva, vihar harsogását öltve.

De te, örökélő, örök ébren lévő,
Mindig itt vagy köztünk, mióta születél,
A fényes multból a végtelenig érő,
Nem halott árnyék, nem, világosság lettél.

Neved egyértelmű lett a szabadsággal:
Él benne egy nemzet minden szentelt vágya,
Minden, mi a multból fényvel visszalángol,
Minden, mi a jövőt reménykedve áldja.

* Jókainak ezt a 80-as évekből való költeményét Hegedűs Sándorné úrasszony volt szives rendelkezésünkre bocsátani a nagy költő hagyatékából.



THALY KÁLMÁN THALLÓCZY LAJOSSAL RODOSTÓBAN.



A MAGYAR KÜLDÖTTÉG ELHAGYJA RODOSTÓT.

Fejedelmi böleső volt a fényes csónak,
Egek országából mi a világra hítt,
Hítták száműzésnek, nehéz koporsónak
Azt a gyászos hajót, mely oda visszavitt.

S az a tenger, mit e kettő közt bejártál,
Annak egy neve volt: nemzeti dicsőség,
Méltó, hogy a miért küzdél, mire vártál,
A késő utódok az álmod betöltésék.

Diadalmas harozok egész sorozatja
Követte zászlóid. Hívó szótátára
Tárogatóidnak kelt a hon magzatja,
Lélek szállt a vasha, s a vér nem volt drága.

S a szabadságért kihullott vér olyan mag,
Mely századok mulva termi meg kalászat,
Gyökerei élnek, sarjai kihajtnak:
Hiába tapossák, hiába kaszálják.

Mi maradt e nagy kor tündér világából?
Egy nagy «név» az «aranykönyvből» kifelejtve,
S egy hamvedernyi por keletorszag távol
Tengerpart vidékén nagyon jól elrejtve.

Egy dal, mely a drága halottaknak sirt ás,
S melyben holt és élő lelkek egybeforrnak:
Egy rézpénz, a mit e rávert szó «libertás»
Aranyértékűvé tesz az utókorinak.

S még maradt valami: a Te egész lelked:
Egy nemzetnek szívet lángragyujtó szikra,
Olyan tisztán, a hogy az égbe lehellted
Egyik ivadékról szállva a másikra.

Vele voltál mindig édes nemzetteddel,
Sűrű gyászaidban, ritka örömeiben;
Hogy annyi veszély közt soha nem csüggedt el,
Hogy annyi ellenség nem győzött e népen!

S az eszme, a melynek egy éltet szenteltél
Küzd, épít és terjed, hódít és elfoglal,
Mi halottak látszatt, álmaiból felkél:
Helyet kér a földön és halad a korral.

Sokan imádnak, de kevesen ismernek, —
Kik leginkább hínak, hogy álmod felköltésék,
Zaját hallják csupán győzelmes fegyvernek
S nem látják benned a haza legfőbb bölesét.

Kinek az árnyéka drágább, mint a fénye,
Az az önzéstelen, feláldozó lélek,
Kinek lemondása volt legfőbb erénye,
A milyennek Téged én megismerélek.

Mindent a hazának, magadnak semmit sem,
A nemzetnek azt is, mi érhetlen távol,
Saját fejednek még azt sem, a mit Isten
Adott felkent ősök dús hagyományából.

Hitnek, gondolatnak, földnek szabadsága,
Minden ajku hőni szívében egy bálvány,
Ki mindenek fölött imádott és drága,
Kit lelkében visel, nem csupán a száján.



A BUJDOSÓK HAMVAIT HOZÓ KOCSIT A HATÁRON FELNYITJÁK A NÉP ELŐTT.

A haza, a haza, s örökké a haza!
Ez volt az a bálvány, a kit fölállítál. —
Már most hát ébredj föl! már most hát jöjj haza!
A kit úgy imádtál, az a bálvány itt áll!

Nézd: szabad a Nép, Föld, a Vallás, a Sajtó,
Nincsen rabszolga már Magyarország földén,
A honszerelmnek nincs már börtönajtó,
S milliók fölött csak egy úr áll: a törvény.

Halld: a magyar nevének megbecsüli minden,
Édes nyelvünk versenyt fut mivelt népekkel,
A magyart figyelveny emlegetik kinn, benn,
Merre a nap nyugszik, a hol a nap felkel.

Nézd: a magyar zászlót szárazon, tengeren,
A magyar fegyverét népek erős harcán,
Mit a magyar földje, keze, lelke terem,
Még a «libertás» is a hitel piacozán.

És nem pihenünk meg, haladunk előre,
Helyt állunk a bajnak, kiállunk ostromot,
Nehéz munka ha jön, nem térünk elöle,
S a jövőnek rakunk jó fundamentumot.

Csapás el nem csüggeszt, siker el nem kábit,
Erőnk feszítve, gondunk sokszorozva,
Végezzük a multak elkészt munkáit,
Remélve a Jóban, de készen a Roszra.

Hol minden gondolat csak egy hazát teremt,
Ennek hódol, áldoz, e földi Istennek;

Ez a te szellemed, oh Rákóczi Ferencz,
Ilyennek látlak én, ilyenek ismerlek.

Egykor koronával kínáltak: nem kellett.*
Az a korona már összetörtött régen,
De tövis koszorud újra kizöldellett
És csillagkoszorud ott ragyog az égen.

Emlékköved nagyobb a piramidoknál,
Ilyen siremléke egy dicsőnek sem lett!
Meg vagy örökítve jobban mindazoknál:
Mauzoleumod az egész magyar nemzet.

Tölts be szellemed ezt a magas házat
S az nőjjön oly nagyra, hogy azt befogadja,
Új fényt árasztson rá minden jövő század;
Míg a szfv melegít, míg az Isten napja.

* Lengyelország koronájával.

Jókainak

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

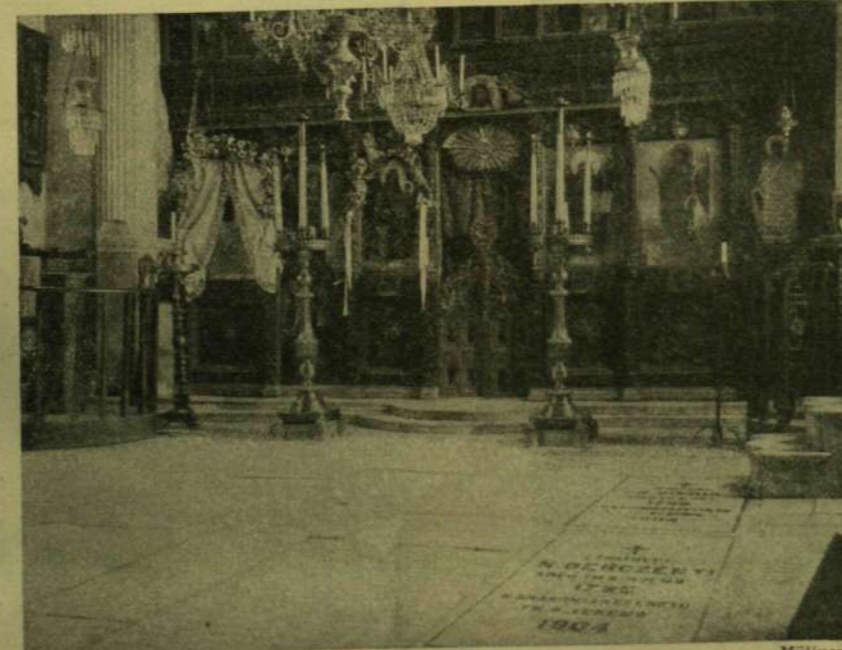
Elbeszélés. (Folytatás.)

Irtó Mikszáth Kálmán.

II.

Báró Kopereczky Izrael Izsák.

Báró Kopereczkynek, a Noszty vejének, kinek bontómegei főispánná való kinevezését már néhány nap mulva hozta a «Budapesti



A RODOSTÓI GÖRÖG TEMPLOM AZ ÚJ EMLÉKKÖVEKKEL.



A SÍRKÖVEK ELSZÁLLÍTÁSA A GALATAI ST. BENOIT-TEMLOMBÓL A «KELET» HAJÓRA.



AZ ÖTÖS BIZOTTSÁG S A KORMÁNY TAGJAI RÁKÓCZI KOPORSÓJA UTÁN MENNEK.



A THÖKÖLY HAMVAIT VIVŐ KOCSI.



A PAPSÁG A MENET ÉRKEZÉSÉT VÁRJA A SZENT ISTVÁN-TEMPLOM KAPUJÁBAN.



A BEBOSÉNYI, ESTERHÁZY ÉS SIBRIK HAMVAIT VIVŐ KOCSI.



GRÓF HADIK JÁNOS BELÜGYI ÁLLAMTITKÁR, A TEMETÉSI MENET VEZETŐJE.



DÍSZKAPU A KEREPESI-ÚT VÉGÉN.



ELINDULÁS A KELETI PÁLYAUDVARTÓL.

Jelky félvétele.



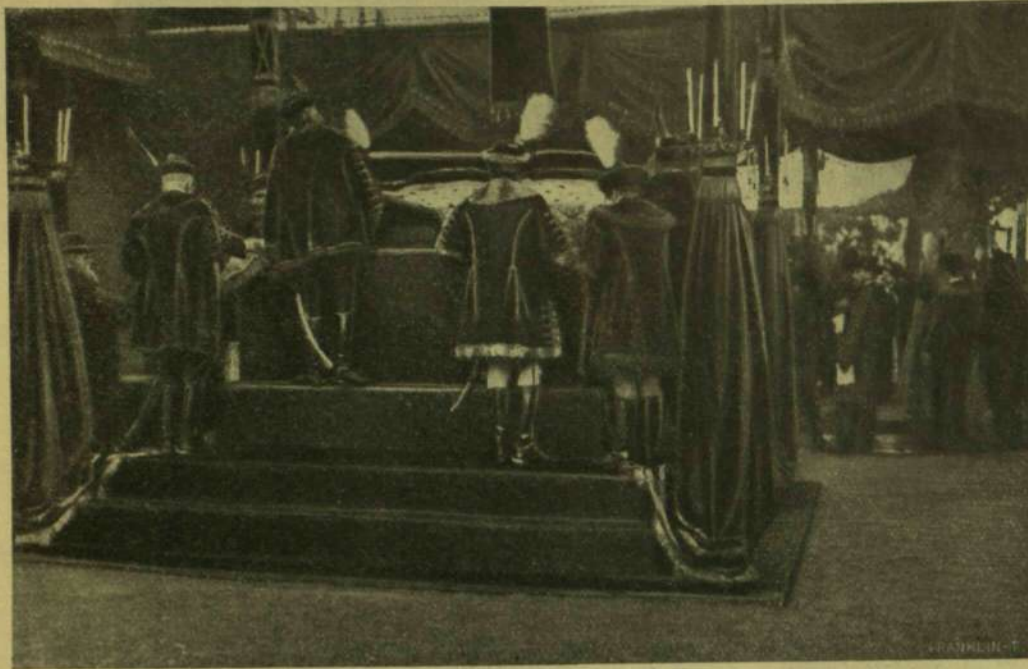
A BABOSS-TÉREN.



A KELETI PÁLYAUDVARNÁL.

Jelky félvétele.

RÁKÓCZI S TÁRSAI HAMVAINAK BEVONULÁSA BUDAPESTRE. — Balogh Rudolf félvételei.



RÁKÓCZI HAMVAINAK BAVATLRA HELYEZÉSE ORSOVÁN.

Közlöny», egyik legszembeütőbb tulajdonsága kétségkívül az Izrael Izsák kettős keresztnéve. Hiszen az mesélik, hogy valakinek bolond az apja, mert ahhoz véletlenül jut az illető, hanem hogy a keresztnéve, keresztnéve is bolond legyen, meg a keresztnéve plebános is, az már csakugyan ritka eset. Mert hát ebbe a névbe minden ember megbotlik és törli az esztét, hogy miképpen jut ahhoz egy vérbeli magyar mágus?

Pedig bizony nem voltak azok a keresztnéve funkcionáriusok bolondok, se az új főispán papája, tudták ők azt, hogy mitől hizik a légy. Az Izrael Izsák neveknek épen olyan, sőt amolyanabb oka van, mint például a Tamás keresztnéve a Szirmay-családban, vagy annak a hagyománynak a gróf Nádasdyaknál, hogy minden házukat mindenkori náddal fődjék, a mit annyira betartanak, hogy mikor a pesti palotájukat nem engedte a fővárosi tanács náddal fődetni, mégis náddal fődtek, — csak tettek fölébe még egy zsindelevet is.

Az Izrael Izsák keresztnéve az az oka, hogy Kopereczky Károly a múlt század elején Prágába kerülten, mint huszárfőhadnagy összeállt ott egy kellemes zsidó hajadonnal, mely vadhásszágából egy fiú született, Móríc, s neveltetvén a zsidó rítusban és hitben, csak felszerdült korában adoptáltatott Károly által, kinek kemény szívét a közelgő halál fuvallata melegíté meg törvénytelen fia irányában. Ez a Móríc báró áttérvén a keresztény hitre s megkapván az öt illető magyarországi birtokrészt, megtelepedett az arany Prágában, kereskedelemmel foglalkozott (a vér, hiába, kiüti magát) s kivált mint katonai szállító roppant vagyont szerzett. A magyarországi gőgös Kopereczkyek mindamellett megvetették őt és sohasem érintkeztek vele, a mi főboszúsága volt életének. Gyermeektelenül halván el, bolondos végrendeletet tett, hogy vagyonának kamatait és mindennemű jövedelmét idők végéiglen a Kopereczky bárói nemzetség olyan tagjai élvezzék, kik a szent keresztségben az Izrael Izsák keresztnévet kapták és viselik, még pedig, a mennyiben több Izrael Izsák fordulna elő, a családban mindenkor a senior, a legidősebb Izrael Izsák báró a vagyon jövedelme s csak a Kopereczky-család ezimere felfordításával (vagyis magvaszakadtával) száll az egész tőke a katonai kincstárra. Katonák bőrén szerzettetvén, legyen a végén megint a katonaké.

A Kopereczkyeket természetesen hidegen hagyta a végrendelet. Nem reagáltak. A pénz-

nek még akkor szaga volt. Csak húsz évvel később, a fősvény Kopereczky Benedek (IX. Benedek a családfán), mikor már a prágai kamatok nagyon felszaporodtak és a családi birtok



A RÁKÓCZI HAMVAIT VIVÓ DÍSKOCSI.

kok erősen megfogytak, gondolta rá magát a legutolsóknak született fiúgyereknél, kinek az anyjára erősen gyanakodott (egy az insurrekcióból visszamaradt nyelvmester volt szóban), hogy Isten neki, keresztnéve meg hát Izrael Izsáknak a kis porontyot.



KOSSUTH FERENCZ ORSOVÁN LETESZI A FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOSZORÚJÁT.

A BUJDOSÓK HAMVAINAK TEMETÉSE. — Jelfy Gyula főfelvétel.

Báró Kopereczky Izrael Izsák viselte is a nevet egészen húsz éves koráig, de akkor belátta, hogy ezzel a névvel nem lehet egy Kopereczky bárónak megélni Magyarországon; kigúnyolják, hep-hepet muzsikálnak neki, az úri kisasszonyok háta mögött azt mondják neki a «Haragszom rád»-ban: «Haragszom rád.» (Miért?) «Mert olyan furcsa neved van.» S összevetnek lenéző ajkbigyesztéssel. A megyei restoráczió nem választják meg semminek; a bemutatásoknál még a családtagok is szégyenlik magokat s elharapják a keresztnévet; magok közt is «Kéti»-nek nevezik a szerencsétlent (hogy t. i. két «i» van a neve után: Kopereczky I. I.). Kéti báró érezte, hogy ettől az átkozott névtől okvetlenül meg kell válnia, erre pedig csak épen egy mód volt, hogy föbe-lyje magát s ezzel aztán egy füst alatt azt is bebizonyította az apja előtt, hogy mégis igazi Kopereczky volt. Abban a tekintetben legalább, hogy nagy számár volt, — a miről ország-szerete ismeretesek a Kopereczkyek — mutatja ezt a pozsonyi diétán szárnra kelt pasquillus is, Kopereczky István követe vonatkozó:

Mivel nem vagy Deák, de csak Kopereczky,
A nagy bölcsességtől ergo nem repedsz ki.

Igy múlt el vagy húsz év. Sok idő egy családn történetében. Azalatt bejött a váltó, a vasút, a vasúttal a nagy fényűzés, pezsgők, havanna szivarok, és most már nem Galilei mondta, hogy «mozog a föld», mert az ugyan meglehetősen közömbös volt, míg csak ő mondta, — hanem az volt a baj, hogy most már Kozsehuba János takarékpénztári igazgató (ott valahol Trencsénben) kezdte mondogatni tótosan, hogy «mozogja a föld». Lehetett pedig ezt a mozgást látni a takarékpénztári könyvekből, az árverési hirdetésekéből és egyebek közt az elterjedt Kopereczky bárói család némely tagjainak mindég szűkebbre szoruló háztartásából, szemlátomást kopottabb fogataiból és egyre savanyúbb ábrázataiból.

Nem csoda, hogy ebben a helyzetben az egyik Kopereczky (XI. Benedek) nagyot és mérészet gondolt; rávetette magát arra az eszmére, hogy ő megváltoztatja a nevével «Izrael Izsák»-ra, ha lehet, de megpróbálja, ha nem lehet is. A kamatok annyira felgyűltek azóta a prágai örökségnél, hogy ez már maga roppant garmada, de a pusztá évi jövedelem is a harmincezer forintot kerülgeti. Nosza meg-

indult kormányhoz, császárhoz, kijárni az új keresztnévet, püspök rokona révén magához a római pápához is eljutott és addig kilincsel, költött és rimánkodott, míg végre csakugyan megváltoztatták a keresztnévet valamely törvényesnek kieszelt formák között Izrael Izsákra, de a bíróság kimondta, hogy néhai báró Kopereczky Móríc a király által is helyben hagyott végintézkedése a szent keresztségben nyert névre érvényes és nem a koronás fők audien-cziáján szerzetre.

Ucczu lelkem teremtette, most aztán leestt a hályog a Kopereczky bárók szeméről, kezdtek már belátni, hogy hohó, hiszen ez a név voltaképpen egy érték, és a mi fiúgyerek született a legközelebbi időben, az mind az Izrael Izsák nevet nyerte, úgy a katolikus, valamint a lutheránus ágaknál. Persze nem ütheti meg valamennyi az örökséget, de már a név egy-magában is promise, ajánlólevél bármely a világra lépő Kopereczkynek, ha nem nyitja is meg a kövér örökséget előtte bizonyosan, de legalább el se zárja és hitel fakaszt a könynyelműbb uszorásoknál. A hány Kopereczky családfő, annyi Izrael Izsák lett már most; igaz, hogy az örökségben csak egy ült, a szkip-csava Kopereczky Mihály fia (épen abban az időben született, mikor XI. Benedek Rómában járt). Ezt most már úgy hívták a családban rövidesen, hogy «senior», pedig még csak most tanul járni, de ha meg talál halni, jön a

sequens, az lesz akkor a senior, pedig most még csak szopik.

Nóttek esendesen, lassan az Izrael Izsákok, s már a kiskorban bizonyos gyöngédebb ápolásban részesültek a Kopereczky Józsefek, Mihályok, Benedek, Györgyök és Jánosok kö-

zött, sőt a folyton romló világ is többre nézte, elnevezvén őket «várandós Kopereczkyek»-nek, míg a keresztény keresztnéve Kopereczkyek a «kimaradt Kopereczkyek» gyűjtőneve alatt úsztak bizonytalan vizeken a boldogulás felé. Úgy hogy idők folytán szivettépő dologgá vált a Kopereczky-szülőkre nézve, hogy csak az egyik fiúszülöttüket ékesíthették ilyen névvel. Ott voltak ő méltóságai is, a hol az angol lordok, a kik könnyeket csorgatnak utóbb szülött fiaik bölcsőjébe, vagyis még rosszabbul voltak, mert az angol lordnak a második, sőt harmadik fiából is lehet lord, ha elhalnak előtte az idősebbek, de a Kopereczky Györgyökből, Benedekéből, Mihályökből, hajh, sohase lehetnek Izrael Izsákok. Bizony vérlázító, hogy a papok nem engednek több egyforma nevű élő gyereket egy-ugyanazon apától és anyától! Pedig egyik-másik Izrael Izsák meg is halhat időközben, s micsoda szivfájdalom az aztán, hogy a megmaradottakban egy se Izrael Izsák többé.

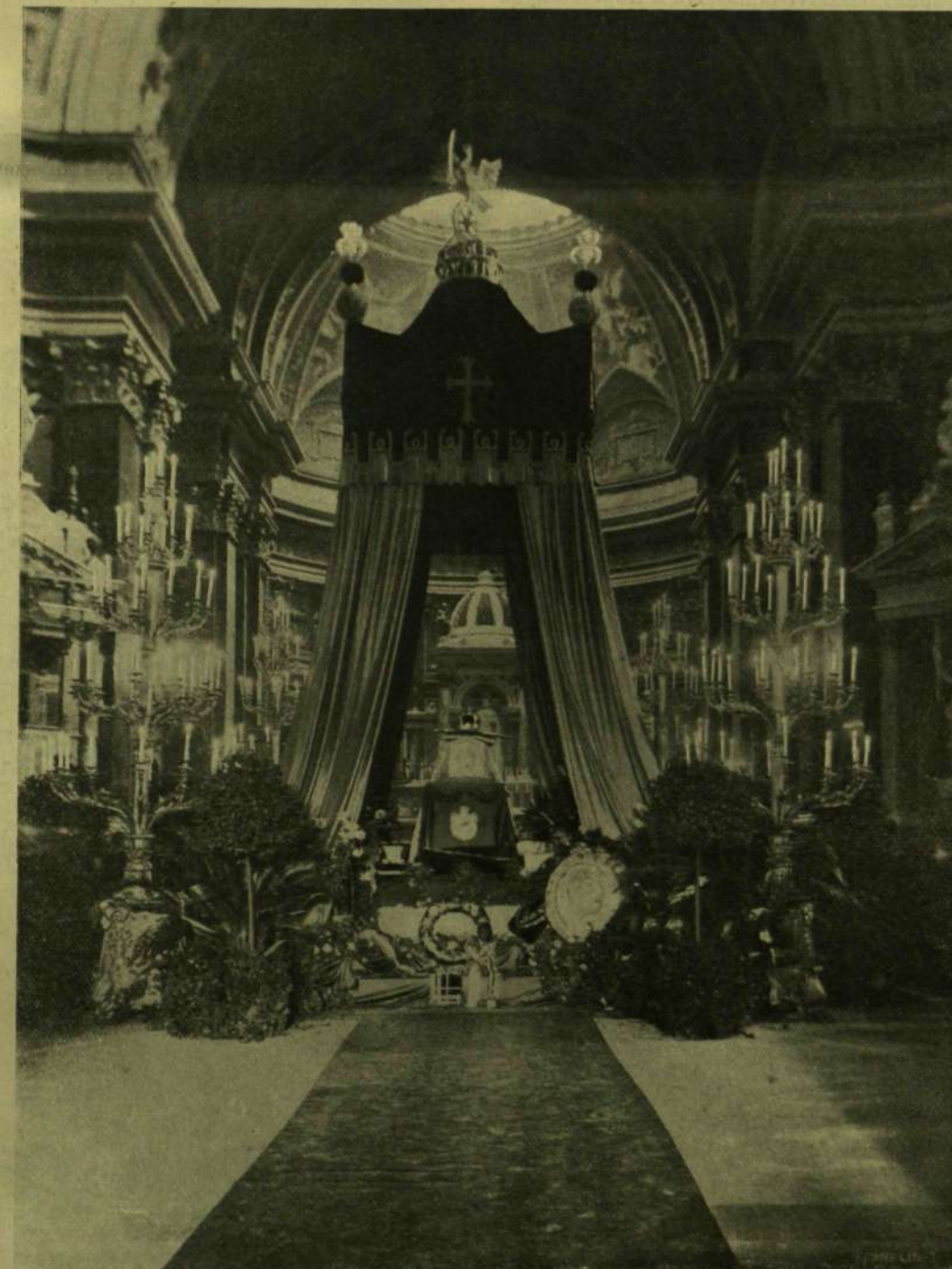
Hanem hiszen a mit nem lehet, nem lehet, de miért ne lehetne megadni a módját legalább a szép hangzatra nézve? S egyszer csak kitalálta az egyik Kopereczky, a kinek már volt Izrael Izsák fia, hogy a következő fiacskáját megfordítva: Izsák Izraelnek keresztelteti. Ez ellen aztán nem is lehetett a papnak semminemű kifogása, ezt a kánonok nem tiltják. Hiszen csak az kellett, hajrá, utána a többi Kopereczkyek, a mi divat, divat, s lón csakhamar majdnem annyi Izsák Izrael a családban, a mennyi Izrael Izsák volt eddig. A bárónok egyebet se csináltak, szültek őket rakásra. Évtizedekig folyt ez ártatlanul, nem is látott ebben senki «dolus»-t, legfeljebb jámbor mulatságot, hanem épen most, történetünk idejében, hallatlan, micsoda kavardás történik belőle, — ki hitte volna még akkor?

Jelenleg ugyanis az unjonnan kinevezett bontói főispánra, IV. Kopereczky Izrael Izsákra, Mihály fiára következett a seniorság, hisz ezért kötötte nyakába a ravasz Noszty is a leányát. Az eddigi senior, III. Kopereczky Izrael Izsáknak még be se gyepesedett a sirja, csak most halt meg Péter-Pál napján Meránban. Tüdővészes volt, előre tudta már mindezeket Noszty úr és a veje, a halotti bizonyítvány kivétele után markukban volt a nagy jövedelem; hiszen most már csak a keresztlevelel egyszerű benyújtásból áll az örökségbe való belépés.

És tessék csak elképzelni, mi történik? Bolond egy dolog ez. Az Izsák Izrael közt, a



AZ EVANGELIKUS EGYHÁZ KÉPVISELŐI.



Hollnzer és Okos fényképe.

A BAVATLRA A SZENT ISTVÁN-TEMLOMBAN.

A BUDAPESTI RÁKÓCZI-ÜNNEPRÓL.



A PÁNCZÉLOS LOVAS.



HEROLDOK.



APRÓDOK.

kikre a kutya se gondolt, váratlanul előáll az I. Izsák Izrael (XII. Benedek fia), hogy azt mondja, ő négy egész hónappal öregebb a Noszty-féle Kopereczkynél, tehát őt illeti a seniori stallum.

— De hiszen te megbolondultál! — förmednek rá a IV. Izrael Izsák hozzátartozói. — Mit akarsz, szerencsétlen? Micsoda nagyzási hóbort az téled! Hiszen nem vagy te Izrael Izsák! Te csak Izsák Izrael vagy, barátocskám!

— Az mindegy.

— Paperlapap!

— No hát majd megmutatom, hogy mindegy. Két névről van szó, két karakterisztikus zsidó névről. Az örökhagyó intenczióinak egyformán felel meg, akár az egyik van elől, akár a másik van hátul.

Diktum-faktum, nem bírták kapacitálni, megkezdte a pört az örökség iránt, óriási huza-vonát, vizsályt támasztva a Kopereczkyek közt. Egész Trencsénmegye fel van fordulva a két pártra szakadt Kopereczkyek mögött. Az

Izsák Izraelék elismertetésüket követelik, az Izrael Izsákok tiltakoznak a keresztény nevé Kopereczkyek kiegyezési kísérletekben lármáznak, a két pörben álló senior-jelölt pedig keresi az alkalmat és ürügyet, hogy hol és miként puffanthassa le egyiket a másikat, míg most ő császári királyi apostoli felsége im' nagy körültekintéssel elrántja innen az egyiket, kinevezvén őt Bontó vármegye főispánjának.

(Folytatása következik.)



A MENET BEFORDUL A KÁROLY-KÖRÚTRÓL A SZENT ISTVÁN-TEMPLOM FELÉ.

A BUDAPESTI RÁKÓCZI-ÜNNEPRŐL.

Weinmann fényképe

A HÉTRŐL.

Thaly Kálmán. Széles Magyarországon, de talán az egész kerek világon nem volt a héten boldogabb ember az ősz Thaly Kálmánál. Az örömtűzek fénye elárasztotta az egész országot, de a legnagyobb láng az ő diadalmos kurucz szívében égett. A nemzeti ünnep neki élete, nagy álmának megvalósulása volt. Egy álomé, a melynek varázsa Thaly Kálmánt úgy eltöltötte, hogy félszáz esztendőn át ezé volt lelke, elméje, minden érzése és minden gondolata. Neki a Rákóczi kultusza egész élete volt: munkája és gyönyörűsége egyaránt. Ritka és kivételes jelenség az, mikor egy értékes elme és értékes lélek magát egészen és tökéletesen egy eszmény szolgálatának és tiszteletének adja. Ehhez a szeretetnek tiszteletreméltó, hősi energiája kell és oly ideális hűség, mint azoké volt, a kik ott voltak a számkivetettségben, állhatatos lélekkel osztozván a fejedelem szomorú sorsában. Bizonyos, hogy ha Thaly Kálmán az ő idejűkben születik, ő is ott lett volna közöttük, mert semmi hive se szerethette rajta csüggyőbb lélekkel a magyar szabadság fejedelmi hősét, mint a milyen erős és meleg ragaszkodással, rajongó tisztelettel ő szentelte emlékezetének minden törekvését és érzését. De neki egy szerencsésebb kor ime más hivatást szánt és megadta neki azt az örömet is, hogy ezt a hivatást a legnagyobb eredménnyel teljesítse. Láttá hazajönni a fejedelmet és élér állott azoknak, a kik szent hamvait hozták. És az öreg ember, velük lehetvén, megtelt fiatal erővel, rugalmassággal, munkának és fáradságnak győzelmes bírásával. Napokon át nem volt pihenése, éjszakákon át nem volt nyugodalma: de azért meg nem rokkant, el nem törődött, helyén maradt, frissen kitarított, eselekvésből és szárnyaló szavából a lelkes tűz ki nem hamvadt. Sok lelkes éljen, sok meleg érzés szállt ezekbe a napokban feléje: mindet igazán megszolgáltá, megérdemelté.

A villamos sztrájk. Budapesten egy iparág van, a melyben szakadatlanul tart az üzem és a mely teljesen fumigálja a három nyolczas modern jelszavát. Ez nem pihen nyolcz óráig és nem alszik nyolcz óráig, ez folyton tart és el sohasem nyugszik. Ez a szakadatlanul tartó valami: a sztrájk. A harmincz éves háborúnak nem volt annyi csatája, a hányszor nem is három, hanem egy esztendő lefolyása alatt Budapesten alkalmazást adók és alkalmazottak egymással összecsapnak. A mult héten sztrájkoltak a pékek, a mit a gyomra sinylett meg a közönségnek, a héten sztrájkba léptek a villamosok és ha a lovat már hamarabb ki nem találták volna, mint a villamosságot, akkor néhány napon át a budapesti utcák zajtalanság dolgában vetekedtek volna a velenceiekkel. A sárga és vörös kocsik nem csöngettek, és nem zúgtak, az aczélsinek lustán nyújtózkodtak a kőburkolaton. Ez a sztrájk talán még a pék-sztrájknál is érzékenyebben érintette a budapesti közönséget, mert a magyar főváros lakossága nem olyan kényes a gyomrára, mint a — lábára. Egykori lovas nemzet voltunkból örököltünk annyit, hogy gyalog járni a mai napig se szeretünk. Van egy közlekedési eszköz, a melynek a világon semmiféle nagyvárosban olyan kevésszer nem veszik hasznát az emberek, mint Budapesten. Ez a járómű — a láb. A budapesti ember gyalog csak akkor megy, ha sétál. Ezt is szivesebben végzi fiakkereken. De ha útja van, ha dologra megy, akkor villamosra ül, bár a hová igyekszik, kétszáz lépésnél nincsen messzebb. Ez a magyarázata annak, hogy nincs város a világon, a melynek a közúti hálózata olyan sűrű lenne, mint Budapesté. Más nagyvárosokban villamos csak a legszélesebb főutak vonalain jár, minálunk, ha lehetne, még a kapuk alá is bevezetnék, hogy tíz lépést se kelljen gyalogolni. Ilyen körülmények között a villamos-sztrájk sok kellemetlenséget okoz: de van egy igen nagy haszna is. A budapesti embereknek eszükbe jut a — lábuk és rájönnek, hogy ezen is lehet járni. Olesó közlekedés, egészséges közlekedés és nem is gázol el senkit.

Temérdek. Egy halk szavú, elvonult aggastyán költő irói neve volt ez a szó, a mely eddig is csak nagy elvértve került a közönség

szeme elé, ezentúl pedig — új vers alatt — soha se fog eléje kerülni. Az öreg poéta nem dalol többé, a lant kiesett reszkető kezéből, lelkének nincs több rimkebe kívánczó érzése, mert lelke nincs már közöttünk. Temérdek elnémult örökre. Az öreg költőt, a kinek a koporsóját a héten vitték sirató hivei a losonczy temetőbe, Jeszenszky Danónak hívták, tisztes, kiváló családnak volt sarja és feje. Közel egy század vonult el szeme előtt, mert nyolczvankét esztendeig élt és nagy kort érven, látója és szereplője volt nagy és emlékezetes korszakoknak. Érezte nagy idők izgalmának és nagy emberek barátságának melegét és mindig méltó volt rá, hogy azoknak szereplője és ezeknek barátja legyen. A költészetet nem tette hivatásává, de hivatott volt arra, hogy költő legyen, mert lelke tele volt tiszta, meleg érzéssel, a szépnék, a jónak, a nemesnek lelkes tiszteletével. Nem ömlött belőle a dal, nem élt a nagyok örök ihletésében, de képes volt arra, hogy megihletessék és megihletésnek megfelelő hangot adjon. Neki magának is ünnepe volt, ha lelke a dal birodalmába szárnyalt és a poézis kertjéből egy szál virágot hozott. Nem ült sűrűn ilyen ünnepet, és gyönyörűségét nem sietett kamatoztatni; mikor könyvével a közönség elé lépett, ebben a kötetben már egy fél évszázad költői termése volt. Kedves, szelíd versek, üdék az érzés igazságával, a mely sugallta őket. Még eltávozásra is tele volt szerénységgel. A nemzet szíve ott volt hazatérő hőseink hamvainál áldozni és hódolni, mikor az agg poéta szinte észrevétlenül, örökre elvonult. A kegyelet azonban nem engedheti koporsóját tá-

vozni a nélkül, hogy rá ne tegye a maga megérdemelt virágát.

Francziaország szerkesztősége. Megesett már az Magyarországon is, hogy miniszterek pályafutása a szerkesztőségi íróasztaloknál kezdődött, vagy, hogy megfordítsuk a szöveget, újságírók pályafutása a miniszteri bársonyszékbe vezetett. Nem is egy példa volt erre, hanem egész csomó. Való, hogy ez az út, míg idáig ért, átvezetett egy csomó közbeneső állomáson. Ez azonban mellékes, mert ezeken az állomásokon át kellett haladnia azoknak is, a kik másnann indultak ilyen díszes és hatalmas pozícióba. A mi Magyarországon sokszor megtörtént, még többször megesett Franciaországban. Főként a mióta köztársaság a frank birodalom. A minek az ottani sajtóviszonyokban kezdődik a magyarázata. A francia publicista ugyanis nem névtelen katonája a közéletnek. A mit ír, ha csak tíz sor is, a nevét aláírja és elég egy csomó elmés, okos vagy tüzes cikket, hogy magát ismertté tegye, velük népszerűséget és mandátumot szerezzen. Sehol se ül a tollnak annyi embere a törvényhozásban, mint a francia parlamentben és sehol sincs annyi újságíró miniszter, mint Franciaországban. De hogy egy egész szerkesztőség lépjen egyszerre kormányra és alakuljon át — minisztertanácsosá, az Franciaországban is most történik először. Ez a kormány a Clemenceau kabinete, a melyet a párisi lapok el is neveztek Franciaország szerkesztőségének. Franciaország szerkesztősége ezeltől az Aurore című lap szerkesztősége volt. Ennek a lapnak a fő-



HALOTTAK NAPJÁN. — Szentmiklósy Zoltán rajza.



FIGYELMES HALLGATÓSÁG.

szerkesztői állásából lépett Clemenceau a Sarrien kabinetjébe, mint belügyminiszter és most, hogy miniszterelnökké lett, a miniszteri tárczát szétosztotta egykori munkatársai között. Ki kicsoda rovatot vezetett az «Aurore»-ban, azt a rovatot vezetett most — Franciaország kormányzásában. Így lett hadügyminiszterre a híres Picquart, a ki mikor a Dreyfus ügy folyamán a hadseregéből kizárták, az «Aurore» munkatársa lett. Clemenceau bizonyára meg volt veje elégedve, mert most megtette miniszternek. És mert volt egy kitűnő munkatársa, Viviani, a ki olyan rovatot vezetett az «Aurore»-ban, a milyennek megfelelő miniszterség nem volt odáig, Clemenceau új rovatot nyitott Franciaország kormányzásában. Új miniszteriumot alakított Viviani számára. Az új szerkesztőség, azaz hogy az új kormány immár teljes és föltehető, hogy meg fogja állani a helyét. Hisz egy jó kormány az ugyanaz a földate, mint egy jó lapnak: hiven, őszintén és lelkesen szolgálni a közérdeket.

HÁROM ÁLDOZAT.

Emlékezés.

Irta Horváth Janka.

A régi emlékek idejét éljük. Földidőzőnek a nemzeti harcok vértanúinak emlékei s minden házban mécsét gyújt a család halottjainak az emlékezet.

En is három halottnak emlékét idézem fel. Nekem személyes gyászom a rájuk való gondolás, de a nemzetnek is gyásza, mert az ő halottjai is voltak, hisz ő érte haltak meg 1854 márczius 10-ikén Maros-Vásárhelyen.

Szinte látom őket, a mint a múlt homályából kiemelkedik alakjuk. Látom Török tanárt, a szikár, magas, barna férfit, komor arcával s végtelen jószágos tekintetével, a mint kedélyesen elbeszélget velünk gyermekekkel; a kis Gyula testvéremmel komoly arccal vitatkozik s gyönyörködik a nyolczéves fiú talpraesett érvelésében, aztán egy humoros megjegyzésével megnevetteti az ott levő felnőtteket, míg mi gyermekek felénk mosolygással tekintünk a mindenkitől mélyen tisztelt tanár bácsira, ki már hetszer szenvedett rabságot a hazáért.

Látom, karján gyönyörű feleségével, kinél szebb asszony kevés volt az országban. De ő a családi boldogságnál többre becsülte hazája függetlenségét s eszményeért küzdött és meghalt csendes megadással.

A másik, Gálffy, testvérbátyja volt a szép Töröknek; életteljes szép ember, felesége és három gyermeke körében példányképe a családi szeretetnek, erős, tettere vágyó lelke nem tűrhette az élettelen tespedést, melyben akkor az egész ország s annak minden hí fia szenvedett.

Szívében égett a szabadság és függetlenség szeretete s a tette, küzdelemre vivő vágy, hite erős volt, hogy szent eszménye győzni fog, ha azért minden hí magyar egyesül: s már első lépésénél a cél felé, arulás, magyar ember árulása a zsarnok hatalom kezébe adta, elfogták, halálra ítélték s ő meghalt vesztett hittel, megtörve, kétségbeesve.

A harmadik, Horváth Károly volt; róla ma is alig merek szólni, mintha küldetését itt elvégezte, oly ügyesen segítettek túl az ország határára, hogy a kormányknak sejtelve se volt kilétéről és küldetéséről. Amerikába ment; sok év múlva az osztrák rendszer bukása után onnan írt levelet egy rokonoknak s vigasztalhatatlan fájdalommal fejezte ki Erdélyben létének gyászos következménye miatt.

Gálffy elutazott, aztán Törökék is vidáman bucsuztak, csak nagyanyám érzékenykedett s imaszóval mondta: «Isten oltalmazzon meg mindnyájunkat az örvénytől, melynek legszélén járunk.»

— Ne féljen, nagymama, a hátamon is kihozom, akár a tordai hasadékból — tréfált Károly huszonhétéves ifjúságának jókedvével, összeszólván a nagymama kövér fehér kezét.

Újév után Maros-Vásárhelyre, a Török tanár látogatására utazott Károly s magával vitte Laczi öcsését, hogy ott hagyja az újból megnyit református kollégiumban.

Kemény, hideg tél volt, a jégvirágok egész nap se olvadtak el az ablakokon. Január 24-ére virradólag erős éjszakai szél tombolt. Talán a szél-süvöltés miatt nem vette észre senki, hogy két század dragonyos vette körül udvarházunk telkét, bezörgettek a cselédházba, s az álmából felriasztott gazdának megparancsolták, kérjen a saját nevében bebocsátást az elzárt főépületbe. Nyolcz ember, egy katonatiszt és két rendőr-



BUZDÍTÓ SZÓNKOLTAT.

A VILLAMOS VASUTASOK SZTRÁJKTANYÁJÁRÓL

hajolni készitette akarata előtt egész környezetét.

Azt mondja a babona: a kinek össze van nőve a két szemöldöke, annak nem lesz szerencséje soha. Károlynak úgy össze voltak nőve szemöldökei, hogy egy vonalban húzódtak. Alóluk kedves vidámsággal, de néha parancsolólag tekintettek fényes kék szemei, haja gesztenyebarna, de korán nőtt szakállja egész arany színű volt. A legjobb lovas volt messzi földön, félelmet nem ismert. Hazug szót nem mondott soha. Petőfi volt kedvenc költője s Rousseau művei legfőbb tanulmánya.

E három férfit 1851 őszén láttam együtt utoljára. Törökék több hetet töltöttek nálunk falun, odajött Gálffy is és később egy kis szőke ember, a ki addig sohase láttam. Nem tudom honnan, de tudtam, hogy messze földről jött, leveleket hozott a nagy száműzöttől. Ábitattal néztem rá, a ki látta a nemzet bálványát, de nem szólottam. A gyermek is tudta akkor, hogy a hirmondás halálos veszedelmet hozhat.

A vidéki urak gyakran jöttek hozzánk látogatába, a szőke kis ember olyankor eltűnt, bátyám meg egy-két úrral visszavonult egy mellékszobába s mindig vidáman tértek onnan vissza s szemükben remény és lelkesedés csillogott.

Évek múltán tudtam meg, hogy a szőke kis ember Ruzitska Mátyás külföldről beküldött emisszárius volt s miután küldetését itt elvégezte, oly ügyesen segítettek túl az ország határára, hogy a kormányknak sejtelve se volt kilétéről és küldetéséről. Amerikába ment; sok év múlva az osztrák rendszer bukása után onnan írt levelet egy rokonoknak s vigasztalhatatlan fájdalommal fejezte ki Erdélyben létének gyászos következménye miatt.

Gálffy elutazott, aztán Törökék is vidáman bucsuztak, csak nagyanyám érzékenykedett s imaszóval mondta: «Isten oltalmazzon meg mindnyájunkat az örvénytől, melynek legszélén járunk.»

— Ne féljen, nagymama, a hátamon is kihozom, akár a tordai hasadékból — tréfált Károly huszonhétéves ifjúságának jókedvével, összeszólván a nagymama kövér fehér kezét.

Újév után Maros-Vásárhelyre, a Török tanár látogatására utazott Károly s magával vitte Laczi öcsését, hogy ott hagyja az újból megnyit református kollégiumban.

Kemény, hideg tél volt, a jégvirágok egész nap se olvadtak el az ablakokon. Január 24-ére virradólag erős éjszakai szél tombolt. Talán a szél-süvöltés miatt nem vette észre senki, hogy két század dragonyos vette körül udvarházunk telkét, bezörgettek a cselédházba, s az álmából felriasztott gazdának megparancsolták, kérjen a saját nevében bebocsátást az elzárt főépületbe. Nyolcz ember, egy katonatiszt és két rendőr-



A MENET A KERESPESI-ÚTON.



A GYÁSZ-PÁRIA.

A BUJDOSÓK HAMVAINAK BEVONULÁSA BUDAPESTRE.

biztos vezetésével megkezdte a házkutatást 2 órákig éjjel s tíz órákig reggel lett annak vége. A kérdésekre, mit keresnek? mosolyogva válaszoltak: nem találtak semmit. Börnének Lipcsében megjelent leveleit vitték el, mint tiltott könyvet. Táviró akkor még nem volt Erdélyben. Károlyt vártuk, három nap múlva megérkezett helyette öccse, Laczi, s ő mondta el, hogy Vásárhelyt elfogták Török tanárt, Károlyt és még vagy száz embert, nem lehet tudni miért; senkit se bocsátanak hozzájuk. Tegnap már el is vitték őket erős katonai kísérettel Szebenbe.

E napon tanultam meg a szenvedést; e nap-tól családom élete bizonytalan rettegés, aggodó gond lett, legdrágább tagja életéért két év és hét hónapig. Hasztalan volt minden fáradozás, kegyelmet nyerni vagy csak egy percze is láthatni őt. Egyetlenegyszer engedték meg, hogy nekem, kis hugának írjon pár üdvözlő sort.

Bánat és szenvedés között hamar megértem a gyermeknek agya és szíve. Tizenkét éves koromban már megértettem az áldozatok vesztett reményét, meg a szívszaggató bánatot, az aggodalmat és rettegést, hogy mit hozhat a jövő óra. És bekövetkezett a legrettenetesebb: 1854 márczius 12-ikén falragaszok hirdették az egész városban, melyben laktunk, hogy Török Jánost, Gálffy Mihályt és Horváth Károlyt kivégezték Maros-Vásárhelyt, márczius 10-ikén.

Akkor tudtuk meg, mikor már sir takarta őket a maros-vásárhelyi Postaréten, a hol kiszüszödték. Most az Orbán Balázs kezdeményezésére magas obelisz jelöli sírjukat, melyet haláluk évfordulóján megkoszorúzz a tanuló ifjúság.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Legendák könyve. Gyulai Ágost, kinek nevét eddig inkább irodalomtörténeti dolgozatairól ismertük, jókora esomó műfordítást adott ki egy kötetben. Csupa legenda és legendaszertű költemény van benne régebb s újabb francia, angol és német költőkből; egy részük nevezetes, világirodalmi jelentőségű költemény, a többi nálunk alig vagy egyáltalán nem ismert költőkből van véve. A fordító sok érzékkel, ép itélettel válogatta össze az egyes darabokat s szeretettel bajlódott fordításukkal.

Látni munkáján, hogy nem annyira műfordítói hivatásérzet, mint inkább a kedvtelés vezette munka közben. Fordításában sima, magyaros, jól olvasható a verselés, a munka gondját árulja el. Az az eredetivel együtt szárnyaló, színének, ízének

minden finom árnyalatát híven tükröző képesség nem adatott meg neki; ez különösen ott látszik meg, a hol igazi nagy költő igazi nagy dolgaival próbálkozik, a hol kisebb nehézségeket kell csak legyűrnie, ott többnyire embere feladatának. Könyve nagyon jó olvasmány azoknak, a kik az ilyen legendaszertű költeményeket kedvelik, alkalmas szavalókönyv ifjúsági ünnepekre, egyéb szavalkotokkal egybekötött alkalmakra, az irodalom szempontjából pedig megvan az érdeme is, hogy figyelmet idegen költészetek sok oly érdekes virágára, melyeket nálá nélkül nem vettünk volna észre.

Versek. Ez egyszerű címmel meglehetősen falusias kiállítású kis füzetben jelentek meg Boldizsár Boldizsár versei. Új név, de sajnos, legfeljebb szokatlanságával ragad meg emlékeztünkben, nem a mögötte rejlő egyéniség költői erejével. Egyhangú nótákat dúdolva jár a széles országúton, enekel a hazáról s nagyjairól, érzetelenül kongó frázisokban, lendület nélküli retorikával, filozófai a természet-ről, mélység nélkül, áradozik szerelemről, hév és gazdag érzelmi árnyalás nélkül. Szavának nincs meg a meggyőző ereje, a mely elhitetné, hogy a mit mond, csakugyan a lelke mélyéből tör elő visszafordíthatatlan erővel, még kevésbé van meg a suggestív hatása, a mely az érzelmeit átoltaná az olvasó lelkébe. Különbözőleg ügyes verselésének sincs egyéni színe, friss és meglepő csengése. Az ilyen versek támadnak, eltűnnek, nyomuk legfeljebb a könyvnyomtató nyereség-számláján marad.

Kempis Tamás világhírű munkája, a «Krisztus követése», a középkori mystikus irodalomnak ez a most is csodálatra méltó gyöngye új magyar fordításban jelent meg. Szükség is volt rá, mert a régebbi fordítások többé-kevésbé elavultak, pedig az egykor népszerűsége és olvasottsága a bibliával vetekedő könyvnek ma is megvan a maga olvasó közönsége. Az új fordítás dr. Platz Bonifác gondos munkája, hűségre és magyarságra való törekvés a fő erényei. Kempis ama kevés vallásos írók közé tartozik, a kik egyaránt szólnak minden felekezethez, a Krisztusban való elmélyedést tanítja az egész osztatlan emberiségnek, azért a világirodalom klasszikusai közé kell számítani, a kinek olvasása gyönyör és épülés minden vallásos kedélynek.

Szép Ilonka. Szávay Gyula és Vágó Géza daltéka, melyet a minap adtak elő a Király Színházban, most nyomtatásban is olvasható. A kis könyvecske nem adja ugyan a darab teljes szövegét, hanem csak a meséjét, de benne vannak Szávay Gyulának a darabhoz írt dala. A darab maga érdekes, ügyes szinpadra alkalmazása Vörösmarty halhatatlan szép költeményének, a dalok színes, pattogó, friss dalszövegek.

Régi könyvek új kiadásában. Néhány régebbi munkának második kiadása kerül most a közönség kezébe. Az egyik Busbach Péternek, a nemrég meg-

halt s még élénk emlékezetben élő politikuskak két kötetes emlékirata «Egy viharos emberöltő» czímmel. Sok érdekes dolgot olvashatunk a szegényes memoire-irodalmunkban számottevő műben a 48 előtti, a 48-as és 48 utáni időkről, melyeknek az író szerény, de lelkes szereplője volt s a kiegyezés előzményeiről. — Második kiadás a Spöner Andor Heine-fordításainak kötetje is, melyet inkább a költő iránti lelkesedés sugallt ugyan, mint a műfordítói congenialitás, mégis értéket ad neki az, hogy egyik jórávaló terméke annak a régi, de teljes sikerre csak ezután vezetendő törekvésnek, mely műfordítóinkat egy teljes és méltó Heine-fordítás pálmájával csatálja. — «Az országgyűlési gyorsíró kézikönyve» czímmel újra kiadta a Stolze-féle rendszer szerint írt kis füzetét Fenyvessy Adolf országgyűlési gyorsíró főnök, a rendszernek magyar nyelvre alkalmazója. Ezt a rendszert mindinkább kiszorítja ugyan a Gabelsberger-féle gyorsírás, mindazonáltal sokan vannak még a Stolze-rendszer hívei is, a kiknek Fenyvessy kis füzet jó szolgálatot tesz.

Családi Regénytár. A Szent István-Társulat ily czimű regény-vállalatában két új kötet jelent meg. Az egyik «Spanyol képek» czim alatt D. Luis Coloma spanyol írónak öt elbeszélését adja Jándi Bernárdin fordításában, a másikban pedig a francia Lamiraudie «Geneviève megtérése» czimű nagyobb elbeszélését olvashatni. Afféle «jónévelésű» irodalom mind a két kötet, nemes érzéseket tolmácsolnak, családi olvasmányok alkalmasak, de azt, hogy lefordították, nem kiválóságunknak köszönhetik, hanem eredeti irodalmi teremtésünk efféléiben való szegénységének s a kiadók abbeli törekvésének, hogy lehetőleg olcsón juthassanak a nagy közönség közt kapos olvasmányokhoz.

A pápai Jókai-kör, egyike az irodalom terjesztésével és népszerűsítésével is foglalkozó vidéki társas körök közt a legterekyebbeknek. Most adta ki XII. évkönyvét, dr. Körös Endre föltitkár szerkesztésében. Ez érdekes évkönyv egyesületi ügyeket kívül adja a körben tartott felolvasásokat, melyek közt vegyesen vannak szépirodalmi és ismeretterjesztő munkák, köztük több valóban figyelemre méltó dolgozat.

Új könyvek: Legendák könyve. Költemények, idegen irodalmakból fordította Gyulai Ágost Budapest, Szent-István-Társulat kiadása; ára 2 korona.

Versek. Irta Boldizsár Boldizsár. Turócs-Zenit-márton, a «Felvidéki Híradó» kiadása; ára 1 korona.

Szép Ilonka. Daljáték; Vörösmarty költeménye nyomán írták Szávay Gyula és Vágó Géza. A darab meséje és összes dala, Debrecen, Városi nyomda; ára 1 korona.

Családi Regénytár. 1. Geneviève megtérése; elbeszélés, írta C. d. Lamiraudie. 2. Spanyol képek; írta Luis Coloma, fordította Jándi Bernárdin. Buda-



RÁKÓCZI HAMVAINAK BESZENTELÉSE ORSOVÁN.

pest, Szent-István-Társulat. Két kötet; ára egy-egy korona.

Kempis Tamás: Krisztus követése; fordította dr. Platz Bonifác. Budapest, Szent-István-Társulat; ára a különféle kötések szerint 1, 1-60 és 2-80 korona.

Lourdesi emlékek; írta dr. Varga Damján. Budapest, Szent-István-Társulat; ára 40 fillér.

Heine válogatott fordításai. Németből fordította Spóner Andor. Budapest, Benkő Gyula bizománya; ára 2 korona.

Egy viharos emberöltő. Korrajz, írta Búsbach Péter. Két kötet. Budapest, Benkő Gyula bizománya. A két kötet ára 5 korona.

Az országgyűlési gyorsíró kézikönyve. Írta Fenyvessy Adolf. Budapest, Benkő Gyula bizománya; ára 1-60 korona.

A magyar szent korona országainak 1900. évi népszámlálása. Ötödik rész: A népesség foglalkozásának némely részletei és a vállalati statisztika. Szerkesztte a m. kir. központi statisztikai hivatal. Budapest, Kilián Frigyes bizománya; ára 6 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Maksai MAKSAY ALBERT topánfalvai m. kir. adótárnok 52 éves korában Kolozsvárott. — WEISZ FERENCZ tekintélyes kereskedő 78 éves korában Heves-Csányon. — SCHMIDT LAJOS máv. főellenőr 58 éves korában Sza-



A MENET MEGÉRKEZÉSE A SZENT ISTVÁN-TEMPLOMHOZ.

A BUJDOSÓK HAMVAINAK TEMETÉSE.

badkán. — STRAUSS MÓR, tekintélyes fővárosi iparos 65 éves korában Budapesten. — BUBÁNSZKY ISTVÁN m. kir. államvasuti főkalauz 54 éves korában Budapesten. — MERCADER EDE, a Felvidéki Magyar Közművelődési Egylet buzgó pénztárnoka 58 éves korában Nyitrán. — KINDLOVIC JÁNOS nyug. honvéd őrnagy, 70 éves korában Pécelen. — KOCH SALAMON 80 éves korában Szabadkán. — KOVÁCS MIHÁLY nyug. főreáliskolai tanár Budapesten. — KÖRÖSBÁNYAI DANCZ LAJOS 57 éves korában Budapesten. — HAMMER ZOLTÁN pénzügyminiszteri fogalmazó 33 éves korában Budapesten. — GÖPFERT MIRSA üveggyáros, törvényhatósági bizottsági tag Trencsén-telepben. — WEISZ ADOLF kereskedő és földbírtokos, az Országos Magyar Kereskedők-Egyletének bizottsági tagja 36 éves korában Ipolyneken. — IDŐSB CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE, Kolozsmegye törvényhatósági bizottsági tagja, nyug. főtisztviselő 58 éves korában Kolozsvárott. — Dr. nemes BOLVÓ KÁROLY, kir. tanácsos, a budapest-lipótzemei állami elmeorvosintézet nyug. igazgatója, hetvennégy éves korában Budapesten. — ALMÁSI SZALAY ANTAL földbírtokos, h. ügyvéd, megyei bizottsági tag, 48-as nemzetéri hadnagy, Abaujvármegye utolsó táblabírája, nyolczanót éves korában Bereten. — CSIKSZENTSIMONI ENDES JÓZSEF 48-as honvédőrnagy, volt es. és kir. főhadnagy, kilencvenhat éves korában Csikszentsimonban. — SZOMBATHELYI ANTAL, a Magyar Földhitelintézet nyug. főkönyvelője, hetven éves korában Budapesten. — MANDL MÓR, a budapesti izr. hitközség és szent egyet egyik legbuzgóbb, fáradhatatlan tagja, hetven éves korában Buda-



FISCHER-COLBRIE KASSAI PÜSPÖK KISÉRETÉVEL A KASSAI MENETBEN.

pesten. — KEPES NÁNDOR földbírtokos, törvényhatósági bizottsági tag, hatvanöt éves korában Nagyváradon. — MAREK EDE nyug. miniszteri tanácsos 54 éves korában Budapesten. — SZÁNTÓ KÁROLY pozsonyi kanonok, rochnitzi cz. prépost, gyémántmérés áldozár 89 éves korában Pozsonyban. — ALBRECHT MÁRTON bírtokos 80 éves korában Vácson. — BERGL LAJOS állampénztári pénztárnok, 53 éves korában.

ÖZV. GOTTIER LIPÓTNÉ, szül. Buzáth Julia 68 éves korában Piliscsabán. — ALSÓLELŐCI és jezernicei TARNÓCZY BÉLANÉ szül. bajsai Vojnich Riza 65 éves korában Alsó-Lelőcson. — HOUCHEARD SÁNDORNÉ szül. Istvánffy Zsuzsanna 78 éves korában Budapesten. — SCHILLINGER MIKSÁNÉ, szül. Blankenberg Fáni 64 éves korában Budapesten. — GYULAI LAJOSNÉ, szül. Kellmann Irma 54 éves korában Fehértemplomban. — ÖZV. PÉTERFALVI DR. KOÓSA JÁNOSNÉ, szül. Lachmann Terézia 92 éves korában Budapesten. — DESTEK JÓZSEFNÉ, szül. nemes Farkas Ilona 46 éves korában Budapesten. — ÖZV. NÉREI FERENCZNÉ, szül. Gobra Alojzia 81 éves korában Budapesten. — CHRISTELY GYULÁNÉ, szül. Pepich Ella 33 éves korában Patkóbeszen. — ÖZV. ZILAHY-KISS ISTVÁNNÉ szül. Nagy Róza 71 éves korában Nyírbélteken. — ÖZV. STAUDINGER BENEDEKNÉ szül. Nozsalkovits Vilma 78 éves korában Budapesten. — ÖZV. CSERREGHY FERENCZNÉ szül. Rákosi Ida, a «Piros bugyelláris» és «Sárga csikó» nagynevű szerzőjének özvegye, Rákosi Jenő, Rákosi Viktor és Rákosi Szidi nővére, Budapesten. — Vágújhelyi HOFFMANN VILMOSNÉ, szül. Hercegov Henriette Budapesten. — REIN JÁNOSNÉ, szül. Ország Mária, 62 éves korában Budapesten. — Nemes FEKETE JÓZSEFNÉ szül. galantai Fekete Jozefa 83 éves korában Vág-

sellyén. — ÖZV. GELLÉNFI GELLÉN LÁSZLÓNÉ, előbb férjzett dománovecki és lestini Zmeskal Zsigmondné, szül. altorjai Benkő Mária 65 éves korában Balassagyarmaton. — KLIMÓNÉ BARKS JUDIT Besztercebányán. — ÖZV. BRASSOVÁNYI PÉTERNÉ dr.-né, szül. homoki Vukovich Mária 63 éves korában Nagyváradon.

EGYVELEG.

* Tolstoj Leó gróf, a világhírű orosz író mindenemű lábbelijét maga készíti. A mesterséget egy moszkvai csizmadiatól tanulta, ki azonban azt mondta, hogy a gróf abból nem igen tudna megélni, mivel portékáinak elkészítésére nagyon sok időt és gondot fordítana.

* Franciaországban nyolczvan lakosra egy kocsma jut.

* A tenger sokkal termékenyebb, mint a föld. Ugyanis egy hold nagyságú halászó területből egy hét alatt több táplálékot lehet kihozni, mint egy hold földből egy év alatt.

* London városa posta állomásain a múlt év lefolyása alatt minden czimezés nélkül a gyűjtő tartókba 1200 levél dobatott. Ezekben kerek számmal 240 ezer korona volt készpénzben és bankutalványokban.

* A legtöbb párisi színház évenként háromszor vagy négyszer a szegényebb sorsú emberek számára ingyen előadásokat rendez.

* A ki olcsón és szolid gyári áron órákat, arany-, ezüst- és zeneórákat stb. vásárolni óhajt, az hozasson



A RÁKÓCZI HAMVAIT VIVŐ KOCSI A SZÉKESFEGYHÁZ ELŐTT.

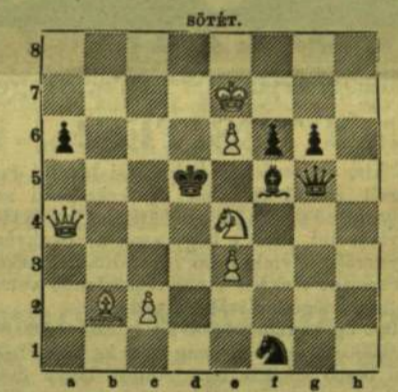
válík az a néhány szinesebb ötlet is, a mely arra vall, hogy a szerző nekivalóbb formában tán jobbat is tudna csinálni.

A századik rósa. Ha századik is, halvány és élettelen. Az ilyen virágrege-főle a mai világban legfeljebb nagyon kifünő megírásban tesz hatást, ilyen laposan előadva csak unalmat szül.

Kula, H. Gy. Levelé elkésvet jutott kezünkhöz, mikor már késő lett volna a válasz. Reméljük azonban, így is sikere volt.

SAKKJÁTÉK.

2508. számú feladvány. Miskolczi Antaltól, Budapesten.



VILGOS.

Vilgós indul és a második lépésre mattot ad.



A FEJEDELMELI JELVÉNYEKET VISZIK RÁKÓCZI KOPORSÓJA UTÁN.

magának ingyen és bérmentve árjegyzéket Konrad János Brück, órágyár és szállítóháztól. Üzleti elv: Nagy forgalom és kis haszon. Kicsérelés megengedve.

Szerkesztői üzenetek.

Rákóczi-verset, a nagy nemzeti ünnep kapcsán, egész halommal kaptunk. Egy sínes köztük, a mely menekülni tudna attól a frázis-áradattól, mely legújabb hazafias költészetünköt oly szomorúan jellemzi; a tárogató, fegyverraj, hazaszeretet, szabadság, stb. üres emlegetésével nem lehet eltakarni a gondolat s a művészi alakító képesség hiányát. Rákóczi s kora lelkéből egy lehetetnyi sínes abban az egész vers tömegben, a melyet a mostani ünnepek szültek. Minden nekünk beküldött Rákóczi-versre külön választolni hasábokat töltené meg, — szolgáljanak a sorok felettül valamennyinek külön-külön és együttvéve.

Fenyvesben. Van egy pár szép, költői fordulata, csak az a kár, hogy a formája nem elég művészi; a nyelve sok helyt értőtlenné válík a s verselésében sok a zökkenő. Mindenesetre azonban tehetséges ember munkájának látszik.

A sírből. A kis patak. Valamikor. Elynyújtott, zavaros fejtegetések inkább, mint költői dolgok, az allegorikus mez sem teszi őket szinesebbekk.

Ösi hangulat. Hosszabb hallgatása után bizonyos várakozással néztünk új verse elé, de — sajnos — csalódtunk. Langyos dolog, régebben sokkal különbeket küldözgetett.

Mi az élet. Tizenöt éves kis leánytól derék dolog, de arra mégis gyerekes, hogy közölhessük. A leg-egyszerűbb mesterségben is ki kell szolgálni az inas-éveket, hát még a legnehezebben, az irodalom nemes művészetében.

Hervadásban. Nehezen birkózik a magaválasztotta nehéz formával s ebben a küzködésben erőtlenné



BERCSÉNYI KOPORSÓJÁT BEVISZIK A TEMPLOMBA.

A BUJDOSÓK HAMVAINAK TEMETÉSE KASSÁN.

Szolid belföldi hangszerek szét-küldése legolcsóbb gyári árban.



Közvetlen a forrásnál legolcsóbban lehet vásárolni. Székelyi feltevélem szerint nincsen korlátozás, mivel becsesítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően...

Konrad János Brűx, 744. sz. (Csehország.)

Nagy képek magyar árjegyzékkel 3000-nál több ábrával, kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Jól járó feketeerdői óra



szépen faragott szelvényben, megbízható, jó szerkezettel, 3 évi írásbeli jóváhagyással, fehér csomótűtökkel és számmal, 18 cm. magas, teljesen felszerelve, aranyozott súlyokkal csak 2.80 korona.

Konrad János órágyár Brűx 742. sz. (Csehország.)

Ujdonság! Hatásos! Brilláns karácsonyfa-angyal-csilingelés!

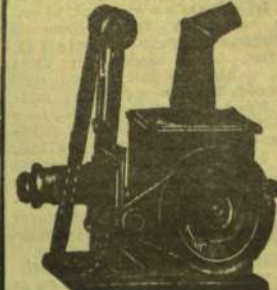
hat aranyozott angyallal, 30 cm. magas, előtérletlen karácsonyfa-csilingelés. Kezesség kifogástalan működésért. Legszebb és legújabb karácsonyfa-angyal-csilingelés, melynek nem volna szabad hiányozni egyetlen keresztény családnál sem.



Konrad János első órágyár, Brűx 1811. sz. (Csehország.)

Készítés lapra terjedő és 3000 ábrát tartalmazó fűrészfűző-kem kívánatra mindenkinél ingyen és bérmentve megküldeti.

KINEMATOGRÁF!



Érdelmező gyermekek és felnőttek számára. Mint «Laterna Magica» is használható, 38 cm. magas, 3 színes képszalaggal (Films) és 12 üvegtárral, petróleumlámpával, reflektorral és használható utatitással teljesen felszerelve, dobozban K 47.

Konrad János első órágyárából, Brűx, 747. sz. (Csehország.) Nagy képek magyar árjegyzékkel mozgóképekről, laterna magickáról, gőzgépekről és mechanikai játékokról stb. kívánatra bárkinél ingyen és bérmentve.

Sérvben szenvedők!



Keleti legújabb találmánya szerencsésen megoldotta a sérvkötő kérdést. A cs. és kir. sz. Keleti-félsérvkötő, pneumatikus gummi-pelottával, a legújabb és legnagyobb sérvkötő is visszatartja. Számtalan elismeréssel a bel- és külföld legbizalmasabb orvosaitól és szakembereitől. Ára: Egyedüli — K 12. Kétoldali — K 24.

Haskötők Gummi görcsérhárisnyák értágulós, dagadt és gyermekül ellen. Női kiszolgálás. Kérje ingyen és bérmentve ezernél több ábrával ellátott árjegyzékemet.

KELETI J. orvossebészeti műszergyáros Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17/a. szám. Gyár: Központi Városház. Alapított 1878.

Toronyharang ébresztő-óra 1-re di minőség, 30 óras ütőszerezzel és ébresztővel, erős hangú haranggal, minden fűrészfűző-gummbólgy kerettel, átmérője 30 cm., üvegtárral utatitással, 3 aranyozott súlytal, teljesen felszerelve, 3 évi írásbeli jóváhagyással csak korona 6.60 csak kocsikszat kitérvel Becsésítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően. Székelyi feltevélem szerint nincsen korlátozás, mivel becsesítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően. Székelyi feltevélem szerint nincsen korlátozás, mivel becsesítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően.

Csak «SICULIA» névvel ellátott üvegek valódiak! A Málnási «SICULIA» forrás-víz a sós savanyúvizek királya. Szklaretegeken átfúrt artézis-forrás. A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gege, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos hántalmat ellen. Korányi, Kéty, Naricsán, Tausz, Riezier tanácsok székelyi feltevélem szerint nincsen korlátozás, mivel becsesítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően.



54. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) Szerkesztő HOITSY PÁL. Főmunkatárs MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 11.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

OTTÓ KIR. HERCZEG HALÁLA.

A bácsi kapuczinusok temploma alatti kriptában meghalt a királyunk legidősebb fia, Ottó király herceg. A híres király herceg halála után az az eshetőség lépett előtérbe, hogy egykor magyar király lehet.

egy praktikus eszű, nemes jellemű polgárember, Károly főherceg egy nagy látású humanista, József főherceg egy jóízű magyar komposzor képére üt, Salvator herceg egy rajongó idealista. Szóval egyének, rendes emberek kezdenek támadni az uralkodó házban, nem a nevelők kezéből kikerültek bábok.

Ha nem ilyen lett volna, keveset tudnánk felőle. Legfeljebb azt, a mi a kalendáriumban

van, hogy 1865-ben Grácban született, hogy Károly Lajosnak a fia, hogy huszonegy éves korában megnősült s elvette a szép 19 éves szászországi Mária Jozefa királykisasszonyt. Aztán még a katonai schematizmusban is nyomát találtuk volna. De az nem érdekes. A katonai ranglétra a királyi hercegeknek csak játék. Tizenöt éves korában dzsidás-hadnagy, mire a bajusza teljesen kijön, ezredes, aztán altábornagy, hadosztályparancsnok és így tovább. Nincs annak élettrajzi jelentősége. Ugyan keveset tudunk volna felőle, ha a hír és a pletyka szét nem röpti olykor-olykor vidám kalandjait, mulatós kedvének kipattanásait.

Hogy mi ilyen kevéssé ismertük, bizony az is csak reciprocitás, mert ő is olyan kevéssé ismert minket. Mindössze egy kis ideig tartózkodott Magyarországon és akkor is «csak» Sopronban, a hol keveset látott a magyar életből. Oka volt, hogy az ifjú huszárezredet ide helyezték. Ferencz Ferdinánd betegsége miatt, a trónörökös Rudolf tragikus halála után az az eshetőség lépett előtérbe, hogy egykor magyar király lehet.

Nagyobb mértékben fordult most feléje a figyelem innenről. Megvesztegető külsejű ifjú volt, mely tűző szemével, üde arczával, deli természetével, magyaros pörgő hajuszával, ő volt akkor az armádia legszebb huszárezredese. Ejh, de pompás magyar király lenne belőle — így külsőleg! Hanem a belsejében ugyan mi lakik? Jó szívű embernek mondták (hisz a mulatós emberek többnyire jó emberek), azonfelül férfiasnak, eszesnek; ötletei vannak és eszméi, nincs híján a katonai, sőt egyéb ismereteknek sem, szeret disputálni. (Vajjon kivel? Van is itt, a ki egy főhercegnek ellentmondjon?) Szóval hallottunk egyet-mást róla, hogy tehetsége van a festészethez, hogy asztalosságal is szeret foglalkozni s ha ráér, maga készít magának butorokat, de a legfőbbre nézve nem nyertünk soha tájékozást, hogy vajjon szeret-e minket vagy nem szeret... Hja, az ilyenben csak következtetni lehet, akár csak Sherlock



OTTÓ KIRÁLYI HERCEG.

Szép, szebb, legszebb! Székelyi feltevélem szerint nincsen korlátozás, mivel becsesítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően. Székelyi feltevélem szerint nincsen korlátozás, mivel becsesítés megengedve, vagy a pénz visszafizetését követően.

Szesz-lámpák, Légszesz-és vilamos csillárok, Petroleum-főző-és fűtő-kályhák, Petroleumlámpák Szalon-Petroleum Csász és kir. szabad. gyár világítási eszközökről. BRÜNNER TESTVÉREK Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET, mely színtelen, ártalmatlan s rögtön szárít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szeszszopók, májfoltok, bőrrákák pattanások, kiütések s mindenemű bőrba ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tévely elhasznála után arról mindenki meg fog győődni.

Legkedveltebb, legjobb haifestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kintűnő és ártalmatlan készítményvel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különbözethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284. Ára 2 korona 80 fillér.

Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerüzletben.